

دو مدیر و یک دبستان!

گزارش: اصغر ندیری

دبستان دخترانه‌ی حضرت رقیه (س)، نوبت صبح

اقتصادی و اخلاقی و اجتماعی خانواده‌ها آشنایی بسیار دارم.»

می‌پرسیم: «آن‌ها چه قدر همیاری دارند؟» با خدا می‌گویند: «با توجه به روستایی بودن محل و دولتی بودن دبستان، مقدار مساعدت مالی خانواده‌ها در حد قابل قبول نیست. اما از نظر هم فکری و همکاری‌های دیگر پرتلاش‌اند. هر کلاس، دو نماینده از اولیا دارد که جمعاً ۱۴ نفر می‌شوند. در واقع در برگزاری مناسبت‌هایی مانند دهه‌ی فجر، هفته‌ی معلم، هفته‌ی بزرگداشت دفاع مقدس و مراسم مذهبی، این افراد بازوهای اجرایی مدرسه و مدیر هستند.»

تغذیه‌ی سالم

زنگ تفریح شاهد آن بودیم که در بوفه‌ی مدرسه با کمک نماینده‌ی مادران تغذیه توزیع می‌شود. مدیر و معاون دبستان توضیح می‌دهد: «در این همکاری اولیا پیش قدم هستند. عرضه‌ی غذای گرم در مدارس ممنوع است، بنابراین در بوفه‌ی مدرسه، مادرها برای فرزندانشان غذای سالم، مانند نان و پنیر و سبزی به همراه میوه فراهم کرده‌اند.»

شادی و نشاط

مدیر مدرسه به ایجاد جو پرنشاط در مدرسه تأکید می‌کند. با دیدن مانتوهای رنگی بر تن دانش‌آموزان این جو پرنشاط به ما نیز منتقل می‌شود. از خانم باخدا سؤال می‌کنیم که دلیل رنگی بودن پوشش‌ها چیست؟ او پاسخ می‌دهد: «این مسئله هم با نظرخواهی از همکاران نتیجه داد. تصمیم گرفتیم برای هر دو پایه یک رنگ را انتخاب کنیم؛ به طوری که به رنگ پرچم کشورمان هم نزدیک باشد. به این صورت یک برنامه‌ی صرفه‌جویی را هم در نظر گرفتیم که دخترها بتوانند از مانتوی خود در سال بعد هم استفاده کنند. از طرفی با تشویق بچه‌ها به انجام ورزش‌ها و بازی‌های محلی مانند «پیش» که با توپ انجام می‌شود و یا «لی‌لی» و «چلیک مارکا»، روحیه‌ی شاد و سلامت جسمی آن‌ها را افزایش می‌دهیم.»

لیلا باخدا، مدیر این شیفت، فوق دیپلم مدیریت آموزشی است و ۲۶ سال سابقه‌ی خدمت دارد که ۱۶ سال آن را مدیر بوده است. می‌گوید: «آزادمون همین یک دبستان را دارد که در نوبت صبح ۱۳۵ دانش‌آموز را در خود جای می‌دهد. دبستان حضرت رقیه در سال ۱۳۳۷ تأسیس شده است و در واقع بیش از ۵۲ سال قدمت دارد.»

ترجیح دیگران بر خود

پیش از آن که گفت‌وگوی خود را با مدیر دبستان حضرت رقیه (س) شروع کنیم، او از قدمت و تخریبی بودن مدرسه صحبت می‌کرد و می‌گفت، چنین مدرسه‌ای کار زیادی می‌خواهد و چون تعداد دانش‌آموزان به حدنصاب نرسیده که معاون و دفتردار به آن‌ها تعلق بگیرد، مدیر مجبور است وظایف آن دو را نیز خود انجام دهد. از باخدا خواستیم مشکلات خود را بیشتر بازنمایی کند، اما او برخلاف انتظار ما گفت: «من برای خودم چیزی نمی‌خواهم. حتی با این وضعیت، بعد از ظهرها هم در مدرسه هستیم تا کارهای عقب مانده‌ی آن روز و برنامه‌ی فردا را سرسامان دهیم.»

ارتباط با خانواده‌ها

شاید در روستاها چنین به نظر آید که ارتباط خانواده‌ها با مدرسه چندان قوی نیست. اما ما شاهد رفت و آمد خانواده‌ها و به ویژه مادران بودیم. مدیر مدرسه در این ارتباط می‌گوید: «مدرسه ما ۴۱۰۰ متر مساحت و ۱۴۰۰ متر زیربنا دارد و به نوعی مرکز هفت روستای دیگر است. برای تقویت بنیه‌ی علمی این تعداد دانش‌آموز و سر پا نگهداشتن مدرسه، لازم است ارتباط بین خانواده‌ها قوی باشد و جلسات انجمن برگزار شود. یکی از موفقیت‌های من ارتباط تنگاتنگ با خانواده‌هاست و چون بومی محل هستیم، با وضعیت خانوادگی،

اشاره در دیداری که از تنها دبستان روستایی «آزادمون» در سه کیلومتری محمودآباد آمل داشتیم، با دو مدیر دلسوز و تلاشگر ملاقات کردیم. آن دو با وجود فرسوده بودن یا به عبارتی «تخریبی بودن» مدرسه، با صبر و حوصله و هم‌اندیشی با مشکلات و کمبودها کنار آمده و در حقیقت آن‌ها را کنار زده‌اند تا دانش‌آموزان در فضایی بی‌دغدغه مشغول تحصیل باشند. در گزارشی که پیش رو دارید، برآنیم تا گوشه‌ای از فعالیت‌هایی را که این دو مدیر در دو نوبت صبح و عصر، برای دخترها و پسرهای روستای آزادمون انجام می‌دهند، منعکس کنیم.

عکاس: رضا بهرامی

◆ طرح پس انداز دانش آموزی

باخدا در شورای مدرسه، طرحی را معرفی و تصویب کرده که به «پس انداز دانش آموزی» معروف است. او آن را به طور آزمایشی در پایه‌ی اول اجرا کرده و جواب گرفته است. می‌گوید: «به اولیا گفتیم که از مخارج روزانه‌ی دانش آموز خود، اندکی صرفه‌جویی و آن مقدار را با نظارت مدیر به نام خود دانش آموز در حساب قرض الحسنه پس انداز کنند. در این صورت در پایان سال و همراه با توزیع کارنامه، دفترچه‌ی پس اندازی به ولی داده می‌شود که گاه تا یک میلیون ریال سرمایه دارد. این فعالیت در مسیر ترقی مهارت‌ها و تمرین زندگی اجتماعی است و فرایند صرفه‌جویی و کمک را می‌آموزد. با توجه به این که اکثر خانواده‌ها کشاورزند، در پایان سال تحصیلی این مبلغ به دردمان می‌خورد.»

◆ کتابخانه و امکانات

خانم مدیر از کمبود امکاناتی مانند وسایل کمک آموزشی، وسایل ورزشی و معلم ورزش، که گویا کارشناس رشته‌ی دیگری است، سخن می‌گوید. اما بیشتر به کتاب خانه اشاره می‌کند و می‌افزاید: «کتابخانه‌ی ما کتاب چندانی ندارد. در حقیقت مکان خاصی به نام کتاب خانه و جایی برای نشست اعضا نداریم. یک قفسه در گوشه‌ای از راهرو و فقط با ۸۰ جلد کتاب همه‌ی بضاعت ماست. اما سعی کرده‌ایم چند دانش آموز را به عنوان کتابدار در مدرسه فعال کنیم تا عادت به کتابخوانی کم‌رنگ نشود.»

دبستان پسرانه‌ی شهید رجایی، نوبت عصر

محمد رضا محسنی با ۲۹ سال تجربه، سه سال است که مدیر این دبستان است. با دقت در صحبت‌های مدیر صبح به این نکته می‌رسیم که در یک مدرسه با امکاناتی محدود، برای پیشبرد اهداف سازمانی و رسیدن به بهترین نتیجه در مدیریت فرایند

تعلیم و تربیت، مدیر صبح و عصر باید با هم تعامل داشته باشند؛ مثلاً اگر مدرسه به تعمیرات نیاز دارد یا مشکلی مشترک پیش بیاید، چگونه رفع خواهد شد؟! مدیر دبستان شهید رجایی می‌گوید: «روح تعامل و گذشت، مشکلات را از پیش پا برمی‌دارد. از همان ابتدای سال تحصیلی، طی جلسات مشترک کارها تقسیم می‌شود. اعضای انجمن نیز در بسیاری از جلسات حضور دارند و مسائل مدرسه را رودررو با آن‌ها در میان می‌گذاریم. اگر هم قرار بر هزینه کردن باشد، آن را به طور مشترک پرداخت می‌کنیم. ما در نوبت عصر ۱۲۰ دانش آموز پسر داریم و باید در بهتر شدن فعالیت‌های مدرسه تلاش کنیم.»

◆ هسته‌ی مدیران تا پژوهش‌های دانش آموزی

محسنی سخنان خود را بی‌می‌گیرد و می‌افزاید: «در سطح این منطقه تا ده مدرسه وجود دارد که سال‌هاست به صورت خودجوش برای آشنایی با نظرات و تجربه‌های یکدیگر جلسات مشترک برگزار می‌کنند. نتیجه هم این که درصد قبولی بچه‌ها در همه‌ی پایه‌ها به درجه‌ی بالایی رسیده است. دختران ما در نوبت صبح در ورزش چنان پیش رفته‌اند که چند نفر در تکواندو مقام کسب کرده‌اند. از مصوبه‌های هسته‌ی مدیران راه‌اندازی طرح «پرواز اندیشه‌ها» است که دانش آموزان را به پژوهش‌های علمی تشویق می‌کند. ما همچنین با مشخص شدن عنوان هر تحقیق مانند صرفه‌جویی در مصرف آب، برق یا گاز، حفظ محیط زیست، نگهداری جنگل یا کشت بهینه‌ی برنج، استادان فن را نیز دعوت می‌کنیم تا طی سخنرانی‌هایی به تکمیل تحقیقات دانش آموزی کمک کنند. به این صورت علاقه مندی و کوشش بچه‌ها بیشتر و هدفمندتر می‌شود.»

◆ طرح‌های تقویت بنیه‌ی علمی

همه‌ساله با نزدیک شدن به ایام تعصیلات تابستان، هسته‌ی مدیران به فکر تشکیل جلسات کار

گروه مدیران مدرسه‌های منطقه است تا برای گذران بهتر اوقات فراغت دانش آموزان تصمیم بگیرند و طرحی کارآمد ارائه کنند. این هسته برای دانش آموزان برتر، کلاس‌های تابستانی آموزش زبان خارجی ترتیب می‌دهد تا آن‌ها برای ورود به دوره‌ی بعدی که باید زبان انگلیسی مطالعه کنند، آماده‌تر باشند.

محسنی درباره‌ی طرح‌های دیگر می‌گوید: «کلاس‌های تقویت بنیه‌ی علمی نیز از دیگر طرح‌های اوقات فراغت است که همراه با اردوهای فرهنگی و ورزشی، تابستانی با طراوت را نوید می‌دهد.»

◆ کارهای خود جوش

محسنی می‌گوید: «در نتیجه‌ی همکاری‌های خوبی که بین اولیا و کادر مدرسه بوده، امروزه بچه‌های ما مراسم آغازین مدرسه را خودشان برگزار می‌کنند. برای مثال شنبه‌ها پیش دبستانی‌ها، یکشنبه‌ها پایه‌ی اول، دوشنبه‌ها تا پنجشنبه‌ها نیز پایه‌ی دوم تا پنجم این مراسم را با خواندن قرآن، سرود و ورزش یا هر فعالیت ابتکاری دیگر برگزار می‌کنند.»

◆ پیش دبستان

به عنوان سؤال پایانی از آقای محسنی درباره‌ی فعالیت‌های پیش دبستانی مدرسه می‌پرسیم؛ مخصوصاً که گفته‌اند مراسم ظهرگاه شنبه‌ها را آن‌ها اجرا می‌کنند.

او می‌گوید: «سال‌هاست که کلاس‌های آمادگی و همچنین پیش دبستانی، چه در نوبت صبح و چه در نوبت عصر، برقرار است. الان در محیط روستا این دوره جای خود را پیدا کرده و رفته رفته بهتر می‌شود.»

همچنان که آقای مدیر درباره‌ی پیش دبستانی می‌گوید، یاد حرف‌های خانم باخدا می‌افتیم که پیش دبستانی را ضروری می‌دانست و می‌گفت: «این دوره، پایه‌ای است برای اول ابتدایی. با این که ثبت نام در پیش دبستان هزینه‌ای بر خانواده تحمیل می‌کند، اما خود یک سرمایه‌گذاری سود آور است.» ■